

Mittuniversitetet
Rektor

Juridiska avdelningen
Karin Lindfors

BESLUT

2005-01-25

Reg.nr 31-3401-04

Tentamensgenomgång vid distansutbildning

Anmälan

N N har i en anmälan till Högskoleverket framfört klagomål mot handläggningen av ett tentamensärende på distanskursen zoofysiologi och morfologi, 5 poäng, vid Mitthögskolan, numera Mittuniversitetet (MIU) och anført bl.a. följande.

Våren 2004 läste han distanskursen biologi B, 20 poäng, vid MIU i Sundsvall. Han hade valt att läsa en distanskurs eftersom han inte hade möjlighet att närvara på en campuskurs i den utsträckning som fordras. På delkursen zoofysiologi med morfologi, 5 poäng, tenderade han delkursen zoofysiologi, 4 poäng, den 26 mars 2004. När han den 14 april ännu inte fått något besked om sitt resultat på tentamen, skrev han ett e-postbrev till den ansvarige läraren och frågade om tentamen var rättad och vilket resultat han i så fall fått. Den 20 april hade han inte fått något svar på sitt e-postbrev och vände sig då till institutionssekreteraren som meddelade att han var underkänd och skickade tentamen till honom. Läraren hade inte kommenterat rättningen så han hade svårt att förstå vad han missat. Han ringde därför upp henne och fick besked om att hon hade semester till den 6 maj, dagen före omtentamen. Han skrev därför ett brev med frågor till henne och bifogade sin tentamen. På inrådan av kurssekreteraren ringde han också prefekten. Prefekten var på tjänsteresa. Han skrev därför även ett brev till prefekten i vilket han också begärde att få byta examinator. Han pratade senare med prefekten som lovade att läraren skulle kontakta honom. På kursens hemsida efterlyste han andra studenter som skrivit samma tentamen och fått fler poäng än han på några av de oklara frågorna. Jämförelser visade då att samma svar gett olika poäng. Han fick även kontakt med en student som också var underkänd och som fått ta del av ännu inte uthämtade skrivningar hos kurssekreteraren för att möjligen den vägen kunna reda ut vad hon själv hade missat. Personligen är han tveksam till förfarandet att lämna ut andras tentamensskrivningar. Även i övrigt har han iakttagit en diskriminerande inställning till distansstudenter och att de inte läser på samma villkor som övriga studenter. Den 6 maj fick han äntligen ett e-postsvar från den ansvarige läraren. Han erbjöds att träffa henne för att i detalj gå igenom vad han missat. Det tycker han står i strid med vad som sägs i ”reklamen” för MIU:s distanskurser. Läraren meddelade samtidigt att någon annan examinator inte stod till

buds. Under dessa omständigheter tyckte han att det var meningslöst att skriva omtentamen dagen därpå. Han måste givetvis acceptera att han är underkänd och han är medveten om att lärarens rättning inte kan ifrågasättas eller omprövas men anser att han hade rätt att få veta på vilka grunder han underkändes. Därför vill han att Högskoleverket granskar MIU:s förhållningssätt mot distansstudenter.

Utredning

Högskoleverket har anmodat MIU att yttra sig över anmälan.

MIU:s yttrande

MIU har genom prorektor Pia Sandvik Wiklund anfört i huvudsak följande.

Tentamen för den aktuella kursen hölls den 26 mars 2004 och resultaten rapporterades in i Ladok den 16 april, dvs. tre veckor senare. Examinatorn (läraren) gick på semester den 19 april och kunde därför inte ta del av e-postmeddelandet från N N förrän den 6 maj, dagen före omtentamen. Enligt prefektens minnesbild stämmer det inte att hon lovade att kontakta N N igen utan han skulle höra av sig om han inte fick kontakt med läraren vilket prefekten skulle försöka ordna. Institutionen lyckades inte nå läraren som befann sig utomlands utan tillgång till e-post eller känt telefonnummer. När läraren kom tillbaka efter semestern kontaktade hon N N. Tanken var att de skulle träffas och gå igenom tentamen när N N ändå var på campus men han avböjde med hänvisning till att han var distansstudent och inte kunde komma till campus. Naturligtvis var läraren beredd att gå igenom svaren med N N även på annat sätt än genom att träffas på campus. Vid distansutbildningar har studenterna vanligtvis ett intresse av att antalet tillfällen då de måste närvara vid campus är begränsat. Institutionen har därför valt att inte ha någon normal tentamensgenomgång för distanskurserna. I stället är tanken att det skall finnas en möjlighet för studenterna att genom direkta kontakter med läraren, genom t.ex. telefon, e-post eller distansstudiesystemet WebCT få sina frågor om rättningen besvarade efter kursen. Normalt är detta en väl fungerande och av studenterna uppskattad ordning. Det är olyckligt att studenterna i det förevarande fallet inte haft möjlighet till sådana kontakter med läraren. MIU har påbörjat en översyn av rutinerna vid den berörda institutionen för att undvika att en liknande situation uppkommer. N N har även antytt att rättningen av skrivningen var orättvis och att studenterna fått olika poäng för samma svar. Läraren har omprövat sitt tidigare examinationsbeslut. Efter en noggrann jämförelse med andra studenters skrivningar har hon inte funnit att N N blivit missgynnad vid rättningen. Inte heller någon annan grund för att ändra det tidigare examinationsbeslutet har framkommit. N N har vidare ifrågasatt om institutionssekreteraren agerat korrekt när hon låtit vissa studenter ta del av andra studenters skrivningar. När skrivningarna rättats och examinator fattat beslut om betyg är skrivningarna allmänna handlingar som MIU på begäran är skyldigt att lämna ut. Någon rättslig grund för att vägra att låta studenterna ta del av skrivningarna torde inte ha förelegat. N N har också antytt att MIU diskriminerar studenter som läser på distans. Högskolan bedömer inte att det finns skäl att anta att personal medvetet skulle missgynna distansstudenter till förmån för studenter som läser vid campus. Även om någon direkt kritik inte riktats mot att

MIU avslagit N N:s begäran om att få byta examinator vill högskolan i den delen redogöra för de regler som högskolan tillämpar i fråga om byte av examinator. Studenter vid MIU har rätt att begära att en ny examinator utses efter att ha underkänts minst två gånger på prov eller moment på viss kurs. Regeln stämmer väl överens med de nya bestämmelserna i 6 kap. 11 b § högskoleförordningen som träder i kraft den 1 januari 2005. N N hade vid det aktuella tillfället endast tenterat kursen vid ett tillfälle, varför förutsättningarna för byte av examinator inte var uppfyllda. Prefektens beslut var således korrekt.

Ytterligare skriftväxling

N N har i sitt yttrande över MIU:s skrivelse framfört att han är positiv till att universitetet ser över sina rutiner. Han föreslår att institutionen lägger ut sina tentamenssvar efter skrivningar på WebCT vilket fungerat mycket bra på vissa kurser. Han anser att utrymmet för att gå igenom examensfrågorna på campus utan en extra resa var mycket begränsat. Han borde ha fått konkreta svar på e-post på sina frågor om hur tentamensfrågorna skulle besvaras.

MIU har i sitt yttrande anfört bl.a. att institutionen har tagit åt sig av den kritik som framkommit och förändrat rutinerna för tentamensgenomgång vid distansstudier. Förslag till nya rutiner har fogats till MIU:s yttrande. Av dessa framgår bl.a. att institutionen ger studenterna möjlighet att nå ansvarig lärare på schemalagd tid i nära anslutning till rättningstillfället. Under denna tid är läraren ansvarig för att vara tillgänglig för studenterna. Den ansvarige läraren har i en bilaga som också fogats till universitetets yttrande redogjort för varför hon anser att det i hennes ämne inte är lämpligt att lämna skriftliga svar på tentamensfrågorna. Huvudskalet är att frågorna oftast är av resonerande karaktär. Det finns då många rätta liksom felaktiga svar som kan innehålla komponenter som ser ”rätt” ut.

N N har lämnat synpunkter på MIU:s yttrande och är fortsatt kritisk till att universitetet inte anser sig kunna besvara tentamensfrågor från studenter på e-post.

Högskoleverket har tagit del av den aktuella kursplanen på nätet.

Tillämpliga regler

Enligt 4 § förvaltningslagen (1986:223) skall varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpens skall lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Frågor från enskilda skall besvaras så snart som möjligt.

Av 5 § förvaltningslagen framgår att myndigheterna skall ta emot besök och telefonsamtal från enskilda. Om särskilda tider för detta är bestämda, skall allmänheten underrättas om dem på lämpligt sätt. Myndigheterna skall också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax eller elektronisk post och att svar kan lämnas på samma sätt.

Enligt 20 § förvaltningslagen skall ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser

myndighetsutövning mot någon enskild. Skälen får dock utelämnas helt eller delvis enligt punkten 2 i bestämmelsen om beslutet rör bl.a. betygssättning. Av sista stycket i bestämmelsen framgår att om skälen har utelämnats, bör myndigheten på begäran av den som är part om möjligt upplysa honom om dem i efterhand.

Högskoleverkets bedömning

N N har klagat på att han inte har fått en motivering till varför han blev underkänd på tentamen i zoofysiologi och att han inte har kunnat få motiveringen på e-post trots att han läste en distanskurs.

Det finns inga bestämmelser i högskoleförordningen om tentamensgenomgångar. Bedömningen får därför göras utifrån de ovan redovisade allmänna reglerna i förvaltningslagen.

Av utredningen i ärendet framgår att resultaten från den aktuella tentamen i zoofysiologi fanns inrapporterade i Ladok den 16 april 2004. Från den 20 april till den 6 maj, dagen före omtentamen, var den ansvarige läraren (examinator) på semester. Hon var därmed inte tillgänglig för att ta emot e-post- eller telefonfrågor. Det har inte heller framkommit att någon annan i hennes ställe besvarade frågor under frånvaron. Prefekten vid institutionen försökte efter N N, men lyckades inte med detta förrän på eftermiddagen den 6 maj. Högskoleverket anser att tiden om nästan tre veckor då det inte gick att få svar på frågor till den ansvarige läraren var för lång särskilt med beaktande av att omtentamen var utsatt till den 7 maj 2004, att det var fråga om en distanskurs och att någon tentamensgenomgång inte var planerad.

Enligt 20 § förvaltningslagen finns ingen skyldighet att motivera ett betygsbeslut. Däremot framgår av bestämmelsen att myndigheten på begäran av den som är part om möjligt bör upplysa om skälen i efterhand. Högskoleverket anser inte att det finns någon allmän skyldighet för en universitetslärare att motivera sitt betygsbeslut på e-post. Läraren har rätt att välja vilket sätt han eller hon vill besvara en sådan fråga på. Högskoleverket anser dock, när fråga är om en distanskurs där ju hela kursens upplägg bygger på att studenterna skall kunna studera utan att vara närvarande på universitetsorten i samma omfattning som på en ordinarie kurs, att det finns skäl att särskilt överväga om svar kan lämnas på ett sätt som innebär att studenterna inte behöver närvara på universitetsorten. MIU har i sitt yttrande till Högskoleverket gett uttryck för samma inställning och medgett att det är olyckligt att de berörda studenterna inte haft möjlighet till sådana kontakter med läraren. Av institutionens förslag till rutiner för tentamensgenomgångar framgår också att detta har beaktats för framtiden på så sätt att studenter skall få möjlighet att nå läraren på en schemalagd tid i nära anslutning till rättningstillfället, då läraren är ansvarig för att vara tillgänglig för studenterna.

Vad N N anfört i övrigt föranleder inga kommentarer från Högskoleverkets sida.

Med den kritik som ligger i det ovan anförda avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Karin Lindfors.

HÖGSKOLEVERKET
BESLUT

2005-01-25
Reg.nr 31-3401-04
Sid 5

Annica Lindblom

Karin Lindfors

Kopia till

N N